

Aan de Gemeenteraad

Gemeente Bloemendaal
Postbus 201
2050 AE Overveen
T 14 023
www.bloemendaal.nl

Datum : 30 september 2025
Zaaknummer : 1324769
Behandeld door : College van B&W
Onderwerp : Van Opvang naar Wonen Eerst
Verzonden :
Bijlage(n) :

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over het regionale Actieplan Dakloosheid, welke aansluit op het nationaal Actieplan Dakloosheid. In deze brief lichten we toe hoe wij aankomende periode, in samenwerking met de regiogemeenten, corporaties en zorgaanbieders inzetten op het structureel terugdringen van dakloosheid door "Wonen Eerst" als systeemaanpak.

Brede regionale samenwerking tegen dakloosheid

Het Nationaal Actieplan Dakloosheid 2023-2030 zet in op een transformatie in de manier waarop we kijken naar en omgaan met dakloosheid. Het actieplan stelt de ambitie om dakloosheid in Nederland fors en structureel terug te dringen. Dit actieplan sluit aan bij de verklaring van Lissabon om dakloosheid in 2030 te beëindigen. Daarbij wordt ingezet op een beweging 'van Maatschappelijke opvang naar Wonen eerst'.

Regionaal is in 2024 een proces gestart om samen met zorgaanbieders, woningcorporaties en gemeenten te komen tot een Regionaal Actieplan Dakloosheid (Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer). Het Regionaal Actieplan Dakloosheid (RAD) zet in op de volgende acties:

- Voorkomen van dakloosheid door inzet op preventie (zoals Preventie Huisuitzettingen)
- Verbeteren toegangsproces Brede Centrale Toegang (BCT)
- Regionaal uitrollen Wonen Eerst als methodiek (urgentieregeling)
- Verbeteren van de uitstroomregelingen Pact voor Uitstroom en Opstapregeling
- Inzet op structurele woonoplossingen en woonvariatie, zoals gemengd wonen, woningdelen en andere bijzondere woonvormen
- Creëren van tijdelijke (woon-)oplossingen
- Ombouw van huidige opvanglocaties ten behoeve van woonoplossingen
- Zorg en ondersteuning in leefbare wijken
- Gezamenlijk eigenaarschap, commitment en communicatie

Het Regionaal Actieplan Dakloosheid sluit nauw aan bij het bestaande beleidskader en uitvoeringskader van het beschermd wonen en maatschappelijke opvang: *Opvang, wonen en herstel* wordt in Zuid-Kennemerland/IJmond en Haarlemmermeer. Vanuit dit beleids- en uitvoeringskader wordt gewerkt aan vier speerpunten:

- Versterken van preventie
- Verbeteren van ondersteuning op maat
- Vergroten tijdelijke en structurele woonoplossingen
- Realiseren van stabiele uitstroom

Alle gemeenten hebben hiertoe een regionale paragraaf opgenomen in hun lokale uitvoeringsprogramma's.

Dakloosheid los je op met een woning

Decennialang werd de zorg voor dak- en thuisloze mensen in Nederland voornamelijk geboden volgens het 'woonladdermodel'. Dit behelst het bieden van opvang en ondersteuning voor dakloze mensen in veelal grootschalige, groepsgewijze opvanglocaties. In onze regio gaat het dan bijvoorbeeld om de locaties Wilhelmina en Velserspoort in Haarlem. Vanuit deze locaties kunnen mensen doorstromen naar een 'doorstroomlocatie, waar zij moeten 'bewijzen' of zij al dan niet in staat zijn om zelfstandig te wonen. Pas daarna stromen zij uit naar zelfstandige huisvesting met begeleiding of naar een passende plek voor beschermd wonen (Wmo of Wlz). De praktijk leert dat deze route zorgt voor verblijf in de opvang variërend van 1 jaar tot 4 jaar.

Het langdurig opvangen van dakloze mensen zorgt eerder voor het verergeren dan het oplossen van problematiek, mede door de stressvolle omstandigheden in de opvang en het langdurig ontbreken van perspectief. Willen we dakloosheid structureel oplossen, dan moeten we dakloosheid voorkomen en als dat niet lukt zo snel mogelijk zorgen voor passende huisvesting en begeleiding. Ervaringen uit Finland, Utrecht en Den Bosch tonen aan dat dit mogelijk is. Naast het invoeren van Wonen eerst als methodiek gaat het om de uitbreiding van woonvariatie (bijvoorbeeld gemengd wonen, Skaeve Huse) en zorg dragen voor passende voorzieningen (zoals Domus Plus).

Het terugbrengen van het financieel tekort op de maatschappelijke opvang

Het hierboven beschreven woonladdermodel is ook een zeer kostbaar model. Een plek in de maatschappelijke opvang kost gemiddeld meer dan €40.000 per persoon per jaar. Door Wonen eerst in te zetten als aanpak kan voor een deel van de doelgroep opvang voorkomen worden. Mede middels de zgn. koplopersgroep is aangetoond dat Wonen eerst als methodiek leidt tot de mogelijkheid om opvangkosten fors terug te dringen. Belangrijke kanttekening is dat deze kosten pas daadwerkelijk bespaard worden, indien de plekken afgebouwd worden. Afhankelijk van het soort voorziening of locatie zorgt de afbouw van een opvanglocatie regionaal voor grote besparingen, variërend van ca. € 1 miljoen tot € 3 miljoen per jaar. Wel is van belang om er rekening mee te houden dat de transformatie naar Wonen eerst bij aanvang ook om investeringen vraagt. De transformatie zal daarom naar verwachting pas op langere termijn leiden tot besparingen op het budget voor maatschappelijke opvang. Bureau AEF becijferde in 2023 dat het versnellen van de uitstroom een belangrijke maatregel is om de tekorten op het budget voor MO terug te dringen.

Uitvoering aanpak wonen eerst in Bloemendaal

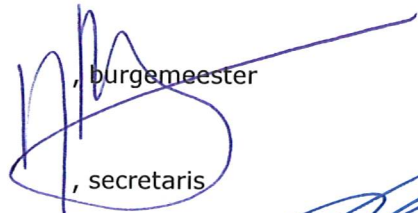
Afgelopen jaar is de aanpak Housing First/ Wonen eerst via een pilot in Haarlem succesvol uitgevoerd. Zowel de deelnemende huishoudens als de betrokken organisaties zijn positief over de aanpak. De persoonlijke verhalen van de deelnemers laten zien dat door de inzet van Wonen Eerst langdurige opvang en escalatie van problemen voorkomen kon worden en dakloosheid worden oplost met snelle passende huisvesting. Het aantal urgenties past binnen de met de woningbouwcoöperaties afgesproken contingenten in het Pact voor Uitstroom. Er worden dus geen extra woningen met voorrang toegewezen. De ervaring in andere gemeenten leert dat er door de inzet van Wonen eerst als methodiek een verschuiving plaats vindt van de achterkant (reguliere uitstroomregeling : Pact voor Uitstroom) naar de voorkant van het proces (Wonen eerst).

Aankomende 2 jaar sluiten de regiogemeenten aan bij de aanpak. Bloemendaal start met de aanpak in 2026. Met de tijdelijke urgentieregeling wordt naar verwachting samen met Heemstede en Zandvoort maximaal 10 dakloze huishoudens met voorrang een woning toegewezen krijgen. De een tijdelijke urgentieregeling, is in nauwe samenwerking met Haarlem tot stand gekomen. De experimenteertitel wordt voor de duur van een jaar verlengd om enkele aanpassingen door te voeren en de regeling uit de rollen naar de regio, met als beoogd doel om het jaar erop de regeling door te voeren als reguliere werkwijze.

Om de gezamenlijke verantwoordelijkheid van zorgaanbieders, woningcorporaties en gemeenten te onderstrepen is een intentieverklaring opgesteld. Op 15 oktober 2025 zal deze door alle partijen wordt ondertekend.

Met vriendelijk groeten,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester

, secretaris